

Освећење крсног знамења у Ференцварошу

5.
СТРАНА

2.
СТРАНА

Концерт Сестара Гобовић у Текелијануму

8.
СТРАНА

СНН

Договор о инфраструктурним пројектима

7.
СТРАНА

Народни фестивал у Помазу

ПОЛИТИКА

Обећана помоћ инфраструктурним пројектима српске заједнице у Мађарској

На позив Љубомира Алексова, заступника српске заједнице у Мађарском парламенту, 6. јуна у узвратној посети Самоуправи Срба у Мађарској боравио је Балинт Пастор, председник Савеза војвођанских Мађара. Народни посланик и председник Посланичке групе СВМ у Народној скупштини Србије у марту је у Суботици угостио делегацију Земаљске српске самоуправе, а прошлонедељни сусрет, уприличен у Сегедину, у згради месне Српске основне школе, јесте потврда да Мађари у Војводини, Србији и Срби у Мађарској итекако озбиљно размишљају о унапређењу сарадње две мањинске заједнице.

Балинта Пастора, а пре њега и Миклоша Шолтеса, државног секретара одговорног за народносна и верска питања при Влади Мађарске, испред зграде наше образовне установе са погачом и сољу дочекала су деца, одевена у народне ношње, а одмах потом гости, којима се придружио и Бела Михалфи, посланик Мађарског парламента, предвођени Љубомиром Алексовом и Љубинком Георгијевић, директорицом школе, обишли су неколико кабинета и разговор повели са педагозима и ученицима.

Уследило је потом разговор иза затворених врата којем су присуствовали и Вера Пејић Сутор, председница и Милан Ђурић, потпредседник Самоуправе Срба у Мађарској, Нада Малбашки, председница Сегединске српске самоуправе, односно, Љубинка Георгијевић, директорица месне Српске основне школе.

Домаћини и гости су потом обишли зграду будуће Српске основне школе на Тргу Калвин где су се на лицу места уверили у стање адаптације, реконструкције зграде будућег новог српског образовног центра.

Овде је уприличена и конференција за штампу где је најпре присутне поздравио Љубомир Алексов, заступник српске заједнице у Мађарском парламенту, који је изразио своје задовољство што су приликом сусрета разматране могућности даље сарадње између мађарске заједнице у Војводини, Србији и српске у Мађарској, односно, на тапет су доспели и проблеми који се тичу разних инфраструктурних пројеката у склопу српског школства у Мађарској, с посебним освртом у Сегедину и Батањи.

Љубомир Алексов је подсетио да је Влада Мађарске и до сада подр-

жала напоре српске заједнице у Мађарској, уједно је истакао своју наду да ће слично чинити и Влада Србије.

Балинт Пастор, председник Савеза војвођанских Мађара се захвалио Влади Мађарске што потпомаже развој мађарске заједнице у Србији у бројним областима живота. Уједно је подсетио да Влада Србије никада није бранила и стварала препреке помоћи која је пристизала и пристиже мађарској мањини од стране матице, тј. Мађарске, уједно је нагласио да колико Срби у Мађарској доприносе својом делатношћу развоју Мађарске, тако и Мађари у Војводини представљају значајан фактор развојка Србије.

Говорећи о инфраструктурним инвестицијама Срба у Мађарској, он је нагласио да оне могу да допринесу јачању идентитета, побољшању образовних услова српске заједнице у Мађарској.

Он је на крају свог обраћања обећао и наговестио да ће се лично залагати код Владе Србије и министара да пружи подршку при остваривању инфраструктурних пројеката српске заједнице у Мађарској, које је Влада Мађарске и до сада значајним материјалним средствима потпомогла, а тако ће чинити и у будуће.

Миклош Шолтес, државни секретар, одговоран за народносна и верска питања при Влади Мађарске, слично Балинту Пастору, истакао је да две државе – Мађарска и Србија

– имају изузетну сарадњу на свим пољима, уједно је српској заједници у Мађарској саопштио две лепе вести!

Он је наговестио да ће Влада Мађарске издвојити додатна средства за наставак извођачких радова на згради будућег српског образовног центра у Сегедину – што ће се наћи и у планираном државном буџету за 2025. годину, а о којем ће Мађарска скупштина расправљати у новембру текуће године – уједно је изразио наду да ће и Србија подржати своје сународнике у Мађарској, као што то чине и Хрватска, Бугарска и други у случају својих мањина.

Такође, наговестио је да ће ускоро бити преупућено 100 милиона форинти за пројекат у Батањи, а ради се о изградњи физкултурне хале у суседству месне Српске основне школе, коју ће моћи да користе и полазници месне Румунске основне школе.

Било како било, прошлонедељни састанак улива наду да ће се наћи решења за финансирање образовних инфраструктурних пројеката српске заједнице у Мађарској, пре свега, у Батањи и Сегедину. У граду на обали реке Тисе се, иначе, надају да ће 2025. године прорадити нови Српски образовни центар на Тргу Калвин, који ће имати кључну улогу у образовању српске деце и јачању њиховог културног, верског и националног идентитета.

На крају сусрета Љубомир Алексов, заступник српске заједнице у Мађарском парламенту је нагласио: „За-

хваљујем се свима који су изразили спремност да пруже помоћ у решавању проблема који је настао 2022. године. Ми већ дуже време радимо да се пројекат у Батањи заврши. Ево, добили смо обећање да ће средства ускоро бити обезбеђена и преупућена. На тај начин биће приведен крају вишегодишњи пројекат и Батања ће бити такав центар, у којем ће се образовати бројна деца, која ће се, надајмо се, одлучити за нашу средњу школу не само у Будимпешти, него и у Сегедину. Наиме, није тајна да је већ одавно формулисан циљ да се и у Сегедину пре или касније покрене настава за средњошколску генерацију. Желим да се захвалим државном секретару Миклошу Шолтесу што је обећао материјалну подршку и пред Владом Мађарске заступаће интересе наших пројеката, чиме ће се заправо заокружити инфраструктурни радови у Батањи и Сегедину и обезбедити услови за српски васпитно-образовни рад.“

Своју помоћ, пре свега, у посредовању обећао је и Балинт Пастор, председник Савеза војвођанских Мађара: „Пошто су нам проблеми слични, сасвим је природно да ћемо пружити помоћ српској заједници у Мађарској. Сматрам да је најприродније да и Влада Републике Србије помогне остварење српског образовног центра у Сегедину, вишегодишњег сна Срба у Мађарској. Ја ћу настојати да посредујем и замолићу Владу Републике Србије да и финансијски помогне реконструкцију велелепне зграде у центру Сегедина. Нас војвођанске Мађаре матица, Влада Мађарске потпомаже значајним средствима, а Влада Србије никада није имала ништа против. Пошто је то тако – а о томе сам често говорио и на седницама Народне скупштине Републике Србије – ми, као људи, грађани Србије, немамо ништа против да и Влада Србије потпомаже институције Срба у дијаспори и региону, у овом случају српску мањину у Мађарској. Ја се искрено надам да ће Влада Републике Србије прихватити моју молбу и да ће и финансијски подржати завршетак обнове зграде у Сегедину.“

Предраг Мандић

Одржана годишња седница Сегединске месне српске заједнице

Чедомир Адамов

Годишња скупштинска седница Сегединске месне српске заједнице одржана је у Дому народности, а предложени дневни ред имао је пет тачака. У првој је било речи о прошлогодњим програмима организације, који су финансирани искључиво из конкурсних средстава. Традиционални „Дани српске културе“ и прошле јесени су били шароликог садржаја: на самом отварању програмског серијала при-

казана је фото-изложба Удружења уметника Круг, која је резимирала петнаестогодишње функционисање и програмске активности те организације. Такође, у склопу „Дана српске културе“ гост Сегединца био је директор Српског института у Будимпешти Пера Ластиф. Он је том приликом сачинио општи пресек резултата пописа становништва у Мађарској које је одржано 2022. године. Актуелност ове важне теме дали су управо одржани локални и народносни избори, наиме, од броја пописаних зависили су и расписи избора за српске локалне и регионалне самоуправе. И наредни програм Заједнице био је временски оправдан, наиме, најновије издање историчара Милана Дујмова, под насловом „Парохије Карловачке митрополије“ прошлог пролећа је угледало светлост дана, а једна од првих промоција одржана је средином октобра месеца управо у Сегедину. Након традиционалне српске плесачнице, Сегединци су, у заједничкој организацији са новосентиванским српским удружењем, у малом насељу крај Сегедина, приредили спомен-вече некадашњег Сентиванца Душана Павлова, тачно на његов 90. дан рођења. Такође, у ред најпосећенијих приредаба убраја се и послед-

њи програм одржан у Сиригу, а гост вечери било је Српско позориште у Мађарској са популарном забавно-музичком представом „Тозовац у Мађарској“.

Српска заједница и прошле године је била покровитељ храмове славе у Сиригу, а такође, захваљујући њеном залагању, у Ловри је одржан 3. по реду Сусрет српских забавишта у Мађарској. Председник Чедомир Адамов је информисао присутне и о финансијском билансу заједнице, која је прошле године на располагању имала укупно 2.730.000 фт. Након краће дискусије, присутни чланови организације једногласно су прихватили извештаје.

Следила је тачка у којој је било речи о овогодишњим програмским активностима, односно, о плану финансијског пословања. председавајући је саопштио да је на конкурсима добијено нешто више од милион и по форинти за функционисање, односно, два пута по 600 000,- фт за обележавање 70. годишњице рођења Радована Беланчића, музичара из Сирига, односно, за приређивање програма у склопу „Дана српске културе и Сегедину“. Споменуто је да је до краја маја месеца Заједница организовала две филмске вечери, и такође са новосентиванским удру-

жењем, приредила „Колачијаду“ у Новом Светом Ивану.

Овог лета, захваљујући конкурсним средствима, планиран је једнодневни излет у Суботицу и на језеро Палић, односно, присуство свечаном отварању овогодишњег Међународног филмског фестивала на Палићу.

Уз финансијску помоћ Заједнице, домаћин овогодишњег Сусрета српских забавишта у Мађарској биће вртић у Десци. Прихватањем ове тачке дневног реда, следећи део седнице посвећен је информацијама о ангажованости Сегединске месне српске заједнице у истицању кандидата на локалном нивоу, односно, у састављању државне изборне листе на локалним изборима. Неки присутни су приговорили зашто се руководство није консултовало са члановима о жељеном учешћу на изборима, а такође се развила живља дискусија о потреби закупљених просторија, које Заједница јако ретко користи.

Закључак овог дела заседања био је да је потребно одржати још једно заседање по том питању, којем ће присуствовати представници свих тангираних организација.

На дневном реду нашла се и тачка о уплати актуелне чланарине, односно, учлањење нових чланова, али није се говорило о повишици чланарине, што значи да се чланство може продужити уплатом од 4000,- фт, за шта је рок 30. јун текуће године.

Миленко Радић

На скупштинској седници КУД-а „Банат“ у Десци

Кристифор Брчан и Перица Душан

Поштујући законске прописе и обавезе, и Културно-уметничко друштво „Банат“ крајем маја одржало је своје скупштинско заседање.

Извештај о прошлогодњем раду и финансијском пословању поднео је Кристифор Брчан, председник Културно-уметничког друштва за јавно добро „Банат“, који је чланове скупштине упознао са резултатима ансам-

бла у 2023. с посебним нагласком на прославу 75. годишњице постојања нашег најстаријег и најтрофејнијег фолклорног удружења у Мађарској, односно, улазак дешчанског српског златовеза у Национални регистар нематеријалног културног наслеђа Мађарске.

Наравно, реферат о прошлогодњем учинку поднели су и руководиоци осталих секција: музичке, фол-

клорне, односно, Радионице „Златне руке“.

Ни ова скупштинска седница није протекла без учлањења нових чланова, а посебна пажња била је посвећена овогодишњим плановима и финансијским могућностима друштва.

Дешчани, свакако, веома важним сматрају остваривање Интеррег програма ИПА прекограничне сарадње Мађарска-Србија. Он ускоро треба да крене, тј. на помолу је потписивање „Уговора“ о покретању пројекта који ће трајати осамнаест месеци.

После дугог низа година, извођачки ансамбл „Баната“ ће овог лета кренути на турнеју, по свему судећи у Италију. Чланови ансамбла су заиста заслужили једно такво путовање, наиме, последње године су им протекле у знаку инвестирања и обезбеђивања идеалних услова рада Културног, образовног и духовног центра „Свети Сава“.

Наравно, и ове године ће бити тридесет до четрдесет манифестација, међу које су уврштене такве традиционалне манифестације као што су „Ајваријада“ и „Банатски сабор“. Ни ово лето неће протећи без кампова (биће их пет!), а неће изостати ни увежбавање нових кореографија.

Пошто „Банат“ располаже са шест узраста, тј. шест група, руководство ансамбла сматра итекако важним да се деца уче нове игре, а све с циљем

да се млади упознају са лепотом и богатством српског фолклора.

Томе ће допринети и планирани концерт са Кикићанима и то у склопу „Етно кампа“ који се у административном центру Севернобанатског округа планира за средину јула.

Такође, ваља истаћи и планиране кампове током лета. Ради се о традиционалним таборима попут Кампа ручне радности, Фолклорног табора, Музичког кампа, а као новина појавиће се Табор гастрономије, који ће сигурно изазвати посебну пажњу полазника, наиме, организатори ће учесницима понудити заиста богат програм обојен забавом, али ће нагласак бити на гастрономији, односно, „Зеленој башти“, пројекту, који је саставни део и Интеррег пројекта ИПА Програма прекограничне сарадње Мађарска-Србија.

Било како било, Дешчани су пуни планова и нема сумње да ће им и лето протећи у знаку рада, бројних наступа и презентације дела српске културе, наслеђа српског народа.

П. М.

ЗАСЕДАЊА

Седнице појединих српских самоуправа

Борислав Рус

У главном граду Мађарске је 22. маја одржана друга по реду овогодишња скупштинска седница Српске самоуправе у Будимпешти.

Ова седница је била веома важна због финансијских одлука и одлучивања о различитим програмима и задацима. Буџет за 2024. је прихваћен у фебруару месецу, а на овој седници је на дневном реду био годишњи обрачун буџета за 2023. годину, односно, распоређивање уштеђених средстава из 2023. „Ова година је година штеђе, не само код народних самоуправа, него у целој држави. Добијени смо мање средстава и нећемо бити у могућности да финансирамо све програме. Добијена су средства за функционисање, набавку технике, опреме у вези електронског пословања, као и средства путем конкурса, која још нису пристигла“, рекао је Борислав Рус, председник ССБ за наш лист. Од пет предатих конкурса, два нису одобрена (прослава Видовдана и Сретења), а биће обезбеђена средства за путовање бродом у Сентан-

дреју, Дан сеобе (600.000 фт), за поклоничко путовање, које се овога пута планира по просторима бивше Југославије (1.500.000 фт). Такође и за КУД „Табан“, јер само друштво није могло да конкурише, а средства ће бити усмерена на набавку народне ношње (400.000 фт).

Од дела уштеђених средстава из прошле године, донешена је одлука да се покрију трошкови постављања спомен крста у 9. кварту, у порти Културног центра Ференцварош, на месту где је некада постојала парцела српског гробља.

На седници су, такође, донете одлуке о финансирању издавања албума „Табан у Будиму“, заједно са издавачком кућом „Прометеј“ из Новог Сада. Самоуправа ће за овај пројекат одвојити око 200.000 фт и добиће 10 примерака овог репрезентативног издања. Део средстава је изгласан за прославу Ђурђевдана, као и за ђачку екскурзију у Залавар, Кестхел и Тихањ, односно, обележавање „Дана словенске писмености“, сећање на Гирила и Методија. Српска самоуправа у Будимпешти ће такође да издвоји средства за одлазак у Грабоваци и још неке приредбе са Српским клубом. Овим активностима ће да закључи мандат, који траје до краја септембра ове године. У октобру се поставља нови састав самоуправа, па и ове.

И Српска самоуправа 19. будимпештанског кварта, предвођена председником Бориславом Русом, 28. маја одржала је своју седницу. Прихваћена је оцена буџета и годишњи обрачун за 2023. годину. Нешто средстава је уштеђено и та средства ће бити пренета за финансирање пројеката у 2024. Од прошлогодишњих и овогодишњих средстава, Мала Пешта је обезбедила око 400.000 фт за постављање мермерног спомен крста у 9. кварту.

Од Борислава Руса сазнајемо да је Самоуправа Срба Мале Пеште на седници размотрила могућности одржавања устаљених активности. Једна од њих је програм са побратимљеним градом Сомбором. И овога лета ће ђаци доћи у камп у Мађарску и дуже ће боравити у Будимпешти него на Балатону. „Добили смо позив да посетимо Сомбор у време одржавања културних догађаја. Ове године смо већ два пута били у овом прелепом граду, једном на изложби књига, где смо представили издавачку делатност Срба из Мађарске. Друга посета је била на Дан града, када је Сомбор добио титулу Слободног краљевског града од Марије Терезије. Ово је једна лепа сарадња са матицом и градом Сомбором“, рекао је Борислав Рус за наш лист. Самоуправа је предала и неколико конкурса и добила средства за представљање српске народне ношње, музике, обичаја и игара. Ова манифестација се планира крајем септембра, на Михољдан. Затим се планира гостовање Српског позоришта у Мађарској и један књижевни сусрет Сомбор-Будимпешта.

Такође, крајем маја своју седницу одржала је и Српска само-

управа 3. будимпештанског кварта. Заседању је председавао Милан Дујмов, председник бираног тела Срба Стари Будим-Бекашмеђер, а на дневном реду форума нашле су се четири тачке: прихватање завршног рачуна за 2023. годину, модификација буџета за 2024. годину, разматрање молби које су пристигле на адресу Српске самоуправе у 3. будимпештанском кварту и тачка под „Разно“.

Чланови бираног тела су једногласно прихватили завршни рачун за прошлу 2023, а исто су учинили и у вези модификације буџета за текућу 2024. годину.

Српска самоуправа у 3. будимпештанском кварту, која је раније од Локалне самоуправе добијала материјалну помоћ у вредности од 2,5 милиона форинти, која је, међутим, смањена на пола, ипак, одлучила је да сходно финансијским могућностима пружи новчану подршку при остваривању разних издавачких подухвата. Тако је финансирања објављивање „Невена“, културног додатка, прилога Српских недељних новина, а такође ће финансирати и нову књигу књижевника Драгомира Дујмова, односно, 22. број Барањских свезака, едицију, заједничко издање Печујско-барањског српског удружења и Самоуправе Срба у Печују.

Самоуправа Срба 3. будимпештанског кварта ће своју завршну седницу одржати током лета, а у октобру ово бирано тело предводиће нови чланови.

И Самоуправа Срба у Десци је крајем маја уприличила своју седницу. Заседањем је председавао Кристифор Брцан, председник бираног тела Срба у поменутом насељу, који је најпре поднео извештај у протеклом периоду, а потом су чланови самоуправе извршили модификацију буџета за 2023. годину. У трећој тачки бирано тело Срба је прихватило и закључило буџет за лањску годину, а у 4. тачки прихваћен је извештај унутрашњег контролора.

Пета тачка протекла је у знаку разматрања предстојећих програма, пројеката, при чему је дотакнута и прослава преображењске храмовне

Милан Дујмов

славе, пошто месна српска православна црквена општина на конкурс није добила средства за овогодишње празновање патрона светиње.

У склопу форума разговарало се и о разним камповима за које су финансијска покрића обезбеђена захваљујући успешним конкурсима код Фонда „Габор Бетлен“.

Иста поменута фондација је обезбедила материјалне изворе за постављање фолија на прозоре на јужној страни Културног, образовног и духовног центра „Свети Сава“ где ће се поставити и нови клима-уређаји.

Иначе, Самоуправа Срба у Десци ће сходно финансијским могућностима потпомагати празновање храмовне славе.

Бирано тело Срба у Десци веома важним сматра завршетак обнове месне српске православне цркве. И ту ће се залагати како би се нашло решење за наставак малтерисања унутрашњости светог храма и заокруживање радова на светињи.

Задатака, обавеза има на претек, баш зато, малтене је сигурно да ће из аспекта чланова Дешчанске српске самоуправе, лето протећи радно.

К. П. Б - П. М.

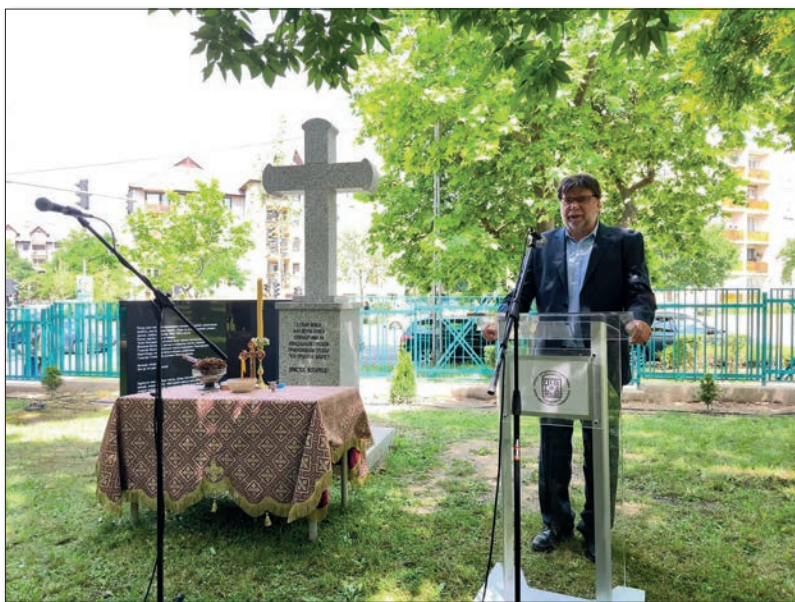
Игор Рус, др Ана Кучера и Борислав Рус

Кристифор Брцан, Споменка Брцан-Ђукин и др Милан Јанџикин

Освећење спомен-обележја на бившем српском православном гробљу

МАНИФЕСТАЦИЈА

Упорти Културног центра у Ференцварошу, 5. јуна окупио се велики број Срба да присуствује освећењу крсног знамења на месту некадашњег српског гробља. Његово Преосвештенство Епископ будимски г. Лукијан, у присуству свештеника Епархије будимске, осветио је крст и одржао беседу о значају сећања на преминуле.

Присутнима се затим обратио Пера Ластих, директор Српског института: „Надгробни споменици и гробља су од изузетне важности за памћење и знаци борбе човека појединца, његове породице и шире заједнице против неминовне пролазности. Они говоре и сведоче о њиховом некадашњем животу на овом свету. Подизањем обележја на месту старих, несталих гробаља, враћамо у живот нешто што је изгледало да је нестало за свагда и обнављамо успомену на давно минула времена, људе и заједнице“, рекао је, поред осталог, Ластих. Из његовог говора сазнали смо да Срби у Мађарској, посебно и у Будиму и Пешти, вековима живе, умиру и сахрањивани су на овим просторима. Сахрањивани су око будимског храма, па у старом и новом табанском гробљу. У Пешти, историчари спомину близину православног храма, али се конкретно зна и за гробље настало још у турско доба, близу данашњег Калвиновог трга. „Најмање се памтило гробље „код Орцијеве баште“ у власништву српске православне црквене општине пештанске, где су сахрањивани угледни православни грађани између 1810. и 1861. године. Сва та гробља су у другој половини 19. века затворена и током прошлог, 20. века, нестала без трага. За гробље „иза Орцијеве баште“ су знали микроисторичари града Будимпеште, али у пештанској српској заједници је ишчилило памћење о овом месту сахрањивања, заједно са нестанком старог српског грађанског слоја, који је замењен новодосељенима из сеоских српских заједница у провинцији. Захваљујући једном старом документу, плану овог гробља, пронађеном у Архиви Епархије будимске, поново смо „открили“ ово место сахрањивања

пештанских православца. Знамо да су овде сахрањене многе истакнуте личности српске заједнице“, речи су Пера Ластиха. На списку су песник класицизма, чувени адвокат, истакнута личност и мађарске културне историје Михаило Витковић, оснивач прве Српске препарандије у Сентандреји, будимски почасни грађанин Буидима Урош Несторовић, чувени пештански српски прота и часник Матице српске Георгије Марго, велетрговац, велики српски добротвор и члан одбора за иградњу Ланчаног моста Наум Бозда, један од оснивача Матице српске у Пешти, трговац Георгије Станковић, затим родитељи Евгена Думче, првог градоначелника Сентандреје, чланови породица пештанских сенатора, председници и чланови одбора српске православне црквене општине у Пешти, али и такве занимљиве личности тога доба, као што је био један од најпознатијих пештанских кројача 1830-их и 40-их година, Емануил Лежмимирски. „Српска мањинска самоуправа у Ференцварошу на челу са Бранимиром Ђорђевићем је препознала дугорочни значај обележавања локације где се налазило некадашње српско гробље у кварту. Удруживањем снага српских мањинских самоуправа у 9. и 19. кварту и Српског института, створена је одушевљена екипа у којој је посебно важну улогу

имао Игор Рус, тада потпредседник и у 19. кварту и у земаљској самоуправи, са својим организационим способностима и снажењем у набавци финансијских средстава. Екипа је

употпуњена младом талентованом архитекткињом Сањом Мишљеновић, родом из Барање која је уметнички пројектовала спомен обележје. Оно се састоји од традиционалног сакралног обележја, класичног православног крста српских гробаља и тамног гранитног диптиха са информативним натписом на два језика који подсећа на отворену читуљу“, рекао је Ластих. Од идеје до остварења прошло је више од три године што указује на сложеност задатка (требало је прибавити дозволе од МАН, Института за лингвистику, стручног тела за стваралачке уметности, локалних кварталских власти итд, обезбедити новчана средства од укупне вредности преко шест милиона форинти), који је једино могао бити решен узорним екипним, заједничким радом више учесника. На крају је Ластих изразио искрену захвалност свима који су допринели остварењу овог новог српског спомен-обележја у Будимпешти: у финансијском погледу Влади Мађарске, посебно државном секретару Миклошу Шолтесу, који су обезбедили највећи део средстава за подизање спомен-крста. Затим, ССМ,

Кереку, одбору самоуправе 9. кварта за одобравање архитектонских пројеката, заменици градоначелника Жуџи Деме, као и самој градоначелници Кристини Барањи на подршци. Захваљујемо се и Епархији будимској и оцу Зорану Остојићу на стручној помоћи и свесрдној подршци, као и извођачима који су свој посао обавили на високом стручном нивоу: екипи Гранит Кфт на челу са Иштваном Хордошијем и архитекти Ђорђу Мандићу“, речи су којима је Ластих завршио свој говор.

„Сјајна екипа је радила на овом пројекту и уложила много труда и материјалних средстава. Српски институт је пронашао податке да је на овом месту, у оквиру такозваног грчког гробља, постојало српско гробље код Орцијеве баште, данас на простору Културног центра и позоришта у Ференцварошу, односно у 9. будимпештанском кварту. Од када се родила идеја да се овај терен обележи, прошло је три године. Поред већ поменутих, овде је и наш дугогодишњи верни партнер, Српско позориште у Мађарској, са директором Миланом Русом. Глумци су на српском и на мађарском језику извели „Мог Александра песму“, Михаила Витковића, који је овде сахрањен. Данас је крст освећен, а у септембру се планира већа свечаност и завршетак овог великог пројекта. Жеља нам је да се Срби из Мађарске редовно окупљају код овог крсног знамења, као што се сваке године окупљамо код Илијиног бунара у 8. кварту“, изјавио је Бранимир Ђорђевић, председник Српске самоуправе у Ференцварошу.

Свечаности су присуствовали Љубомир Алексов, представник Срба у Парламенту Мађарске, Вера Пејић Сутор, председница ССМ, Милан Ђурић, потпредседник ССМ, Борислав Рус, председник Српске самоуправе у Будимпешти, као и представници Амбасаде Републике Србије и БиХ у Будимпешти.

К. П. Б.

ПОСЕТЕ

Ујеку припрема за завршну, опроштајну приредбу предшколаца, српско забавиште у Десци, угостило је четворочлану делегацију Високе школе струковних студија за образовање васпитача из Кикинде. Најављена делегација, коју су чинили директорка школе др Ангела Месарош Живков, др Србислава Павлов, професор, др Богдан Томић, професор и др Ана Вукобрат, асистент, пристигла је у банатско село 29. маја у преподневним часовима. Повод и тема доласка и разговора била је могућа сарадња двеју институција.

Госте су дочекали Кристифор Брцан, председник Самоуправе Срба из Деске, директорке Српског забавишта и Основне школе, Споменка Ђукин Брцан и Нора Станојев Роцков, као и васпитач Сања Симулов.

Како би гости могли да схвате значај наше институције, било је важно почети од историје Срба на овим просторима, као и нашег села, затим, важност постојања забавишта и школе, њихово очување од гашења током година, као и коначно припајање Српском образовном центру „Никола Тесла“ у Будимпешти. О овим темама, своју стручност и знање пренео је Кристифор Брцан, који је потом повео делегацију кроз обилазак целог здања. Гости су могли да виде рад у вртићким групама, рад фолклорне секције, упознају се са простором у којем борава деца вртићког и школског узраста. На кратко су прекинули часове у одељењима школе, како би заварили у тајни свет васпит

Сарадња двеју институција

но-образовног рада који краси ову установу. Упознали су тако децу расположену за дружење и ћаскање, али и спремну за решавање задатих задатака. Посебно изненађење за госте, било је сазнање да у школи постоје радионице ручних радова, у којима деца скоро свакодневно имају наставу, тј практичан рад, који су могли видети у изложбеном просотору музеја. Ширу слику о важности ових радионица и раног упознавања са ручним радом деце, добили су у Музеју, где су изложени радови Удружења „Златни вез“, који је, знамо, ушао у Национални регистар нематеријалних добара Мађарске.

Озарена лица, као и коментари колега из Србије, јасно су дали до знања да ову јединственост у једној васпитној институцији нису често сретали. Шетња до будуће завичајне куће и поглед на зелену башту, оставили су професо-

ре у неверици. Деца, свих узраста, саде, сеју, одржавају башту, воће, поврће, салату, праве сок, кувају пекмез, чупкају траву, имају компост. За Дешчане свакодневница – Кикинђане изненађење. Још кад им је послужен сок од зове, прављен ручицама малишана из забавишта, и слаткиш са малинама и рибизлама из баште, одушевљењима није било краја. После power point презентације, у којој је објашњен план и програм рада забавишта, гости и домаћини могли су коначно да воде разговоре о будућој сарадњи.

„Посета Српском културном, образовном и духовном центру „Свети Сава“, односно, школи и забавишту у Десци и сусрет са домаћинима које красе изузетна посвећеност деци, васпитачком и учитељском позиву и, наравно, љубазност и срдачност оставили су веома велик утисак на нас. У сваком сег-

менту огледа се врло професионалан однос према васпитно-образовном раду – од уређења радних соба, дидактичких средстава и материјала до непосредног односа према деци. Љубав и потреба за очувањем српског језика и културе проткана је кроз сваку активност и сваки продукт – било да је реч о децем раду или раду одрасле особе и препознате као нужност за очување националног идентитета у мултикултуралној средини. Свакако, посета је била врло емотивна за нас као госте, те се надамо да смо овим отворили врата за даљу сарадњу“, рекла нам је директорка Високе школе струковних студија за образовање васпитача др Ангела Месарош Живков, а веома расположени за разговор били су сви гости који су у глас као једно желели да нам пренесу своје утиске.

Да све није остало само на речима, за почетак ове надамо се плодносно сарадње, доказало се и позивом Туристичке организације града Кикинде већ у августу месецу, где ће се Дешчани моћи представити у оквиру „Кикиндског лета“.

С обзиром на важност сарадње, Кикинђани су од Дешчана добили позив на све културне, друштвене и педагошке активности које се организују традиционално у овом селу, под покровитељством КУД-а „Банат“, али и српске самоуправе, а такође постоји и нада да ће у будуће млади студенти, будући васпитачи, долазити у посете нашој установи како би проширили своја знања, открили нове могућности и обогатили своју практичну наставу.

С. С.

Сомборци нуде помоћ Бајцима

Прославу овогодишње храмовне славе „Преноса моштију светог о. Николаја у Бари“ својим присуством увеличала је и делегација побратимљеног града Сомбора из Србије, предвођена Бориславом Бором Аврамовићем, председником Управног одбора Српске читаонице „Лаза Костић“.

Сомборци су, на тај начин, узвратили посету Бајаца који су раније у саставу Марко Чилић, председник и Тихомир Тибор Барабаш, члан Бајске српске самоуправе борабили у Сомбору, административном центру Западнобачког округа и тамо присуствовали свечаном обележавању завршнице реконструкционих радова на једном од најлепших здања у центру града и једној од најстаријих установа српског народа, подигнутој пре 142 године.

Приликом боравка у Баји, осим што се примио за кумство наредне године у граду на обали Шугавице, Борислав Аврамовић је својим домаћинима, у склопу сарадње, понудио и разне културне садржаје: могућности промовисања разних издања, фолклорне и музичке вечери, теме које приказују културу, језик, обичаје српског народа.

Пошто је Сомбор град сликара, наравно, понуђена је и могућност излагања радова разних сликара при чему посебну помоћ може да пружи Удружење

ликовних стваралаца „Ликовна група 76“.

Бајци су се захвалили на посети својих пријатеља из Сомбора и понуђеним културним понудама, које ће, нема сумње, чим се оне представе у граду на обали Шугавице, наићи на интересовање и задовољство јавности, која цени и поштује српску културу.

П. М.

Први с лева: Борислав Аврамовић

У сусрет сарадњи Бјеловарчана и Печујаца

Група поклоника из Бјеловара, Републике Хрватске, предвођена Јерејем Миломиром Гвојићем и Јерејем Стефаном Максимовићем, недавно је боравила у Печују где је том приликом посетила и месни српски православни храм.

Бјеловарчани су пре тога посетили древну светињу манастир Грабовац где су молитвено учествовали на светој литургији, а потом се упознали са историјатом и знаменитостима древног средишта и стецишта српског народа у Мађарској.

У Печују, делегацију је дочекао и поздравио Јереј Милан Ерић, парох печујски, које је госте из Хрватске

упознао са историјатом печујског српског православног храма Св. Андријана и Јуније, драгоценостима, које су саставни део регионалне црквено-уметничке збирке.

Пред полазак за Бјеловар, гости су својим домаћинима понудили сарадњу и то преко Српског културног центра „Павле Соларић“, који се дичи издаваштвом, изложбама, књижевним вечерима, а нуди и разне друге културне садржаје.

Уједно, Бјеловарчани су Печујце позвали у Бјеловар да својим присуством увеличају празник патрона храма Свете Тројице.

П. М.

Батања прославила свој рођендан

ПРОСЛАВЕ

Дан града био је одлична прилика са се на свечаној седници Градске скупштине, којој су присуствовале бројне званице, обележи навршавање 35 година откако је Батања добила статус града. Након свечане беседе гадоначелника Чабе Бороша уследиле су и поделе награда појединцима који су својим радом и залагањем учинили много за Батању.

Међу награђенима ове године наша се и Милица Томпан, рођена Росић. Она је добила почасну титулу „Личност заједнице“. Под њеним ру-

кама настали су бројни златовези, од којих су неки и награђени. Захваљујући њеним вредним рукама, златни вез у Батањи је успео да заживи.

Ана Кереш, ученица осмог разреда Батањске двојезичне српске основне школе и забавишта, примила је награду „Ученик године“ за изванредне резултате у учењу и успехе, постигнуте на жупанијским и државним такмичењима. Српска месна самоуправа је искористила ову свечаност да уручи награду Хеди Грунчић, ученици осмог разреда за постигнуте резул-

тате у току школовања. Батањска двојезична основна школа и забавиште и Српска месна самоуправа се овом приликом захвалила добитницима награда, јер су они својим радом и залагањем осветлили образ српске заједнице и школе.

У поподневним часовима прослава се преселила на централни градски трг где су били бројни културно-уметнички програми. Богат културно-уметнички програм улепшали су и малишани Батањске двојезичне српске основне школе и забавишта.

Они су се својим суграђанима представили српским играма и песмама. У предвечерје се у центру града опет могла чути српска музика. Након неколико година паузе, организатори су одлучили да поново уврсте у програм српску плесачницу. Мало ко је остао равнодушан, те се за тили час велико коло развило по тргу.

Манифестација је трајала два дана. У исто време на више локација приређени су бројни програми и концерти за становништво.

Станислава Ђенеш Екбауер

Народосни фестивал у Помазу

У организацији Помашке немачке народносне самоуправе и месног Немачког културног удружења, а под покровитељством Иштвана Лејдингера, градоначелника Помаза, на дворишту Куће немачке заједнице у градићу наомак Будимпеште, 1. јуна по 31. пут одржан је Народосни фестивал, манифестација која с године на годину окупља фолклорна и певачка друштва, односно, оркестре који гаје и негују народносну културу а живе дуж Дунава, тачније, делују у насељима која се простиру поред дунавске кривине.

С године на годину фестивал привлачи велики број заљубљеника културе, а како и не би када се преко њега пружа прилика за презентацију културних вредности националних и етничких мањина, па тако и српске, која је захваљујући месном Културно-уметничком друштву „Опанке“ и овом приликом била заступљена.

Чланови „Опанака“, предвођени

председницом ансамбла Аницом Шошић Крунић, сматрају се сталним учесницима традиционалног фестивала, а овај пут они су за публику приредили право изненађење: на име, није се само извођачка група представила, него и најмањи, најслађи. Дечја група, састављена од забавиштарца и основаца, извела је нову кореографију која се базирала на „Ружичалу“, тј. ускршњим обичајима у Помазу.

Мали блок игара од стране малишана изазвао је одушевљење и бурне аплаузе публике, а овације су биле упућене и извођачкој групи „Опанка“, која се представила играма из Босилеградског Крајишта.

Треба рећи да је фестивал и ове године био веома посећен, а публици се пружила прилика да стекне увид у делић богатства културе, фолклора народности, које су још једанпут потврдиле да има чиме да се диче.

П. М.

Фестивал народности у 13. будимпештанском кварту

Народности, које живе у 13. будимпештанском кварту, и ове године - 1. јуна – у организацији Локалне самоуправе 13. будимпештанског кварта и Затвореног деоничарског друштва за јавне услуге у већ поменутом округу, представиле су своју шаролику културу. Свој излагачки простор имала је и српска народност, тачније, Самоуправа Срба 13. будимпештанског кварта, предвођена председницом Дианом Ђурић. Поменуто бирано тело изложило је српске народне ношње из Помаза – мушку и женску – а и овогодишње славље житеља у 13. кварту својим наступом увеличали су чланови КУД-а „Опанке“ који су на позорници извели игре из Босилеградског Крајишта.

Наравно, хитроноги играчи, предвођени уметничким руководиоцем Данијелом Крунић Ђерђ, побринули су се и за увежбавање српских народних игара. Музичку пратњу, том приликом, обезбедио је Оркестар „Зора“ на челу са хар-

моникашем Крунославом Агатићем Кићом.

На Тргу Беке нису само заљубљеници фолклора уживали, него и гурмани, на име, ни овогодишњи фестивал није прошао без гастрономских специјалитета народности. Мириси ђевапа просто су мамиле публику да се појави код српске шатре, где је за тили час настао дугачак ред. Дobar део заинтересованих није познавао тајне јела, направљеног од млевеног меса, док су други, наравно, зналачки стали у ред и чекали да дођу до омиљених залагаја.

„Порука овог дана, Фестивала народности је да заједно можемо много боље, много лепше“, рекла је за наш недељник Диана Ђурић, председница 13. будимпештанског кварта, која је искористила прилику да се захвали Локалној самоуправи поменутог округа, на челу са градоначелником др Јожефом Тотом, на подршци коју бирано тело годинама пружа народностима, па тако и српској.

П. М.

КУЛТУРА

У организацији Љубомира Алексова, заступника српске заједнице у Мађарском парламенту и Самоуправе Срба у Мађарској, у будимпештанском Текелијануму 4. јуна одржан је концерт Сестара Гобовић.

Свечана сала Задужбине Саве Текелије била је заиста тесна – многи су стојећи дочекали српски музички тандем, који чине Марина и Марија Гобовић.

На самом почетку концерта, којем су присуствовали Њ. П. епископ будимски Г. Лукијан, Александар Лончаревић, отправник послова Амбаскаде Републике Србије, Љубомир Алексов, заступник српске заједнице у Мађарском парламенту, Вера Пејић Сутор, председница Самоуправе Срба у Мађарској, као и представници бројних српских народних самоуправа и српских институција у Мађарској, поздравне речи упутио је Милан Ђурић, потпредседник Самоуправе Срба у Мађарској, који је истакао значај оваквих догађаја за културу Срба у Мађарској.

Потом је водитељка програма Јасмина Ацић публици представила рад и стваралаштво сестара Гобовић. На основу приказа уметничког рада уметница из Београда, публика је могла да сазна да сестре певају од своје пете године. Ипак, велики преокрет у њиховом животу значило је када је „Мерима Његомир, тада уредница у Музичкој продукцији ПП РТС-а сестре Гобовић одабрала на конкурс за избор талентованих извођача, чиме су песме које су отпевале трајно сачуване у Архиву Радио Београда. Године 2018. основале су школу певања „Славујчићи“ при Храму Светог Саве. Баве се и писањем својих песама, а многе од њих потписују и Милутин Поповић Захар, Саша Милошевић Маре и други аутори. За свој рад сестре Марина и Марија Гобовић добиле су златну Медаљу за заслуге Републике Србије.”

Незаборавни концерт Сестара Гобовић у Текелијануму

Сестре Гобовић су свој концерт отвориле песмом „Србија“ за коју је текст и музику написала Марина Гобовић. Уследиле су потом бројне родољубиве, патриотске и осавремене изворне песме, које су просто одушевиле публику.

Из репертоара нису изостале ни песме, посвећене великанима српског народа попут Николе Тесле, Милутина Миланковића, а аудиторијум је увид добио и у свет музичке баштине оних земаља, у којима су Марина и Марија Гобовић током своје каријере гостовале, наступале.

Свечана сала Текелијанума је малтене „експлодирала“ када су уметнице „као кец из рукава“ почеле да певају песму „Хоћу да певам“ након које је уследио још један хит „Нишка Бања“.

Сат и по времена, колико је кон-

церт трајао, за тили час је прохујало. Публика је бурним аплаузима поздравила гошће из Београда, које су својим певањем, програмом, дочарале прави музички угођај. Мелем за душу.

„Музика има ту моћ да дира у срце и душу. Најбитније је када ганете публику која вас слуша, када видите сузе у очима, видите реакцију, када устану и играју. Све то говори да оно што радите исправно радите и радите праву ствар. Поносимо се вечерас публиком и презадовољне смо“, рекла је за наш недељник, након окончања наступа, Марина Гобовић, која се са својом сестром Маријом с правом сматра симболом изворне традиционалне музике кроз коју се спаја прошлост и садашњост.

Предраг Мандић

Наступи Културно-уметничког друштва „Рузмарин“ из Калаза

вани су могли да праве огрлице од српских позлаћених дуката. Овај програм је организовала Српска самоуправа б. кварта, на челу са Милциом Немењи.

К. П. Б.

Културно-уметничко друштво „Рузмарин“ из Калаза у мају је имало пар наступа. Један од њих је био у Седлигету, на пољопривредном вашару. Већ десетак година уназад КУД „Рузмарин“ је гост

ове манифестације, коју организује Пољопривредна школа. Вашар се одржава на великој пољопривредној површини и изложба трактора, разноврсних животиња, садница, продаја разноврсних ствари и културни

програм окупљају велики број посетилаца. Истога дана, у суботу, 25. маја, КУД „Рузмарин“ је добио неочекивани позив да наступа на „Бел фесту“, у петом кварту Будимпеште, на Међународном фолклорном фестивалу, тако да су из Седлигета дошли директно у Будимпешту. У дивној атмосфери извели су свој програм и доживели велики успех на сцени испред Базилике. У оба места су, уз пратњу свога оркестра, одиграли кореографију „Игре из Јасенице“.

Наредне суботе, 1. јуна, јуниорска група је наступила у шестом кварту Будимпеште, на Тргу Хуњади, у програму „Nemzetiségi Kavalkád“. После изведене кореографије, КУД „Рузмарин“ је поставио свој сто за израду ручних радиности. Заинтересо-

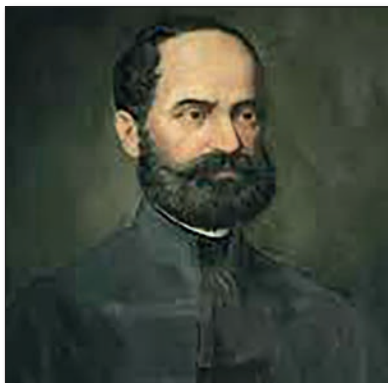

Српске судбине током револуције 1848/1849. године (107)

ФЕЛТОН

Сава Вилински у служби комесара Вуковића

Комесар Вуковић Сави Вилинском у поверењу спомену и скорашњу војну акцију. Савине очи се зацаклише. Вуковић му понуди да пође са њим. Млади Вилински искрено се одушеви и без речи, само климањем главом прихвати позив.

Сава Вуковић, повереник Кошутове владе

Нова породица Саве Вилинског била је Аулелија и њена фамилија. Јован Дамјанић му пак беше оличење оца за којим је одувек жудео.

Орловским, надменим погледом још једном прелети преко зидова, окрену се и закључа тешка улазна врата за собом. Без иједне речи врати велики кључ изненађеном старом нотару. Тиме је заувек раскрстио са својом породицом која се нашла на супротной страни тог идеолошког рата. Припадао је посве новом свету у којем за њих више нема места.

Одсео је у оближњој гостионици са чијег балкона је онамад одржао говор Лајош Кошут. Сегедин је био препун избеглица. Изгладнела, измождена тела, испијене очи, и празни погледи без иједне трунке вере или наде у будућност.

Саву Вилинског одушеви присуство комесара Саве Вуковића. Повереник мађарске владе позва га на вечеру. Разговарали су дуго у ноћ. Махом о политичкој и ратној ситуацији, о збрињавању избеглица, о чврстој жељи да се снаге генерала Теодоровића немилосрдно разбију и да се, најзад, из непријатељског обруча ослободи Петроварадин.

Вуковић му у поверењу спомену и скорашњу војну акцију. Савине очи се зацаклише. Комесар му понуди да пође са њим. Млади Вилински искрено се одушеви и без речи, само климањем главом прихвати позив.

Те ноћи сањао је о топлоту дому његове вољене Аулелије, потом и о јесењем дунавском кеју који се од једном претворио у крваво поприште. По разгаженом каљавом снегу ширило се руменило крви. Кровови су пламтели праћени ужасним звуком, да би на крају ту саблазну сли-

ку прекрио црни облак густог, загушљујућег дима.

Управо тих дана мајор Василије Вилински је са четом граничара прекомандован у Сириг, надомак Сегедина. Са одушевљењем је јахао и дубоко удисао ваздух јер поново је у свом завичајном простору. У њему заискри жеља да пошто-пото пређе Тису, да часком завири у сегединске сокаке и да прекорачи праг родног му дома. Обузе га сета. Цео онај свет који му је одувек представљао темељ живота нестало је, потонуло је. Отац и Теодор сада су у Темишвару, а онај угурсуз Сава... Ко зна где ли је сада, помисли с љутњом, али без имало мржње. У Сегедину више није било Срба. То болно сазнање стегне му груди.

Стигавши у Сириг, не часећи, јави

се команданту. Лаза Зубан беше веома занимљива личност. Овај бркајлија немирна духа био је пребег из Баната, родом из Меленаца. Познат најпре као један од најбољих ђака сентандрејске „Препарандије“, затим писар шабачког владике Герасима, па кнеза Јеврема, а доцније и књаза Милоша Обреновића. Умногосте је допринео настанку Сретењског устава, био је уставобранитељ, а касније и писац граматике на српском, турском и француском језику.

Уз све то, народни пуковник Лаза Зубан, тај неустрашиви и дубоко поштовани четовођа србијанских добровољаца, био је вазда весела духа, широко образован, начитан, разборит и интеллигентан. Вилински је већ и раније подоста чуо о њему. (...)

Драгомир Дујмов

Петроварадинска тврђава

Ката Силађи (1946–2024)

Овоземаљско царство, у 77. години живота, напустила је Ката Силађи из Батање. Од ње су се у суботу, 08. јуна, на батањском гробљу опростили њени најмилији, пријатељи, бивше колеге и ученици и испратили је на вечни починак.

Рођена је у Орошхази 1946. године, од мајке Каталин Пап и од оца Емила Кузманова. Са братом Емилом одрасла је у хармоничној породици где је владала узајамна љубав, поштовање и тежња за што већим знањем, образовањем и многостраним васпитањем. Родитељи су већ одмалена приметили њену оријентацију ка учитељском позиву и наставили су ненаметљиво усмеравати њен живот ка том звању. Основну школу је похађала у Орошхази до петог разреда, затим се са породицом преселила у Вршац, очев родни град, где је наставила своје даље школовање. Средњу учитељску школу започела је у Суботици, а завршила је у Вршцу.

Животни пут је 1968. године поново вратио у Мађарску. Некадашњи друг из детињства постао јој је животни сапутник. Августа 1969. године почиње да ради у Српској школи у Батањи где је свој радни век провела до јуна 2007. године. Њен дечији сан се остварио. Од малена је јако волела децу и хтела да им пренесе знање и љубав и пружи помоћ при

учењу. На пут је извела бројне генерације и била је поносна на њих. Својим стрпљењем и благошћу неизмерно је улагала себе како би најмлађим генерацијама основаца пружила знање. Од 1990. до 2004. године обављала је и дужност заменика директора. Уживала је у свом послу, залазивши у све дубине закона о школству, волела је да формулише разне правилнике о раду школе.

Њена друга љубав била су путовања, нове дестинације, лепота архитектуре, дивни пејзажи и култура народа су је одушевљавали. Волела је да хекла, штрика и везе, што је и на децу у школи преносила.

У току свог радног века освојила је бројне награде:

- 1988. добила је диплому од министра „За изванредан педагошки рад“.

- 2004. плакету за мањински рад

- 2005. Државно одликовање „Шандор Карачоњ“ за учитељски рад од Министарства образовања

- 2009. Светосавску награду

Била је верни и активни члан културног живота Срба у Батањи.

Ката Силађи ће заувек остати у најлепшем сећању свих својих колега, познаника, многих ученика и њихових родитеља. Њен одлазак ће свакако оставити велику празнину у српској заједници у Батањи.

Нека јој је слава и вјечнаја памјат!
Станислава Ђенеш Екбаур

IN MEMORIAM

НЕВЕН

Опаштање дешчанских предшколаца

Последњег дана васпитно-образовне радне године, у Десци је био резервисан за опроштај најстаријих малишана српског забавишта. Већ у пола 10 ујутро, 31. маја, окупили су се сви срећни чланови породица малих матураната.

Кристина Вереб и Габријела Ђихор у својим улогама. Пре него што је званично и почео програм опроштаја, све васпитачице су желеле да тестирају децу и мирне душе их пуште у школу. Изненађење за све, а најпре за

вала загонетке, склапала слагалицу, играла покретну игру, бавила се тематиком, гађала у мету, играла школице, итд. После два тачно урађена задатка, следили су поклони, које су им дадиље убациле у малене платнене торбице. На крају се открило осликано платно, са њиховим ликовима, у загрљају, како смо и навикли свих ових година да их виђамо. А онда и опроштај. Рецитације малишана који се опаштају са својим великим другарима покренуле су овај завршни део. Ређале су се песме и рецитације и на српском и мађарском језику. А сузе су текле у публици. Сам крај веома емотивно су доживели сви, када су деца са штапом на рамену и врећицом са поклонима, кренула да се опаштају са васпитачицама, и својом другом кућом. Певајући песму

„довиђења драги васпитачи, лепо нам је у вртићу било, стасали смо за ђаке прваке, па нас школа позива у крило“ обишли су добро познате ходнике и собе. И тако су ову церемонију привели крају. На самом крају, поздравне речи свима присутнима упутила је и директорка Српског образовног центра Аница Пандуровић, која је искористила прилику да се захвали свим педагошким радницима и честита им њихов дан, уз поделу пригодних поклона. Традиционално, деца су се предвече вратила у окриље свог забавишта, на заказану журку, и ноћење са васпитачицама. Ноћна потрага за благом уз сјај лампи, караоке, и биоскоп, била је највећа радост за малишане који од септембра ускачу у школске клупе.

С. С.

И уважене званице, директорка СОЦ-а Аница Пандуровић, отац Светомир Миличић, Председник српске самоуправе из Деске Кристифор Брцан, учитељица будућих првака Ева Шарњаи, директорка српског забавишта у Десци Споменка Ђукин Брцан, нашли су своје место испод крошње столетног ораха.

Програм је започела васпитач, Сања Симулов, прочитавши поздравне речи деци, а њој су се придружиле и остале васпитачице Тијана Ковач,

предшколце. Ових недеља вредно су вежбали само програм рецитовања, певања и игара, о тесту, њихове васпитачице, мудро су ћутале. Задатака је било десет, колико и малих предшколаца који се ове године опаштају од забавишта. На великом пану иза дугачких листова крп папира криле су се коверте са задацима, и на крају једна велика слика. По прочитаном задатку, деца су играла фолклорне игре које су целе године вредно вежбала, препознавала боје, реша-

Наградни излет у Залавар, Кестхељ и Тихањ

Поводом Дана матерњег језика у Српској гимназији „Никола Тесла“ је расписан наградни конкурс за илустрацију неког књижевног дела у стилу стрипа. Најбољи радови су награђени једнодневним излетом у Залавар, Кестхељ и Тихањ.

Укрцали смо се у школски аутобус и запутили се ка Залавару, месту где је некада боравио Методије, један од словенских равноапостола који је са својим братом Ђирилом био оснивач првог словенског писма – глаголице. Са нама су били: заменица директорке Кристина Бекић, професорка Ксенија Сушић Марков и професор у пензији Борислав Рус, као наш водич.

Стigli смо у Залавар, изузетно зна-

чајно место за све Словене, а понајвише за нас Јужне Словене. Окупили смо се сви у спомен-парку солунске браће Ђирила и Методија да у част њих и њиховог непроцењивог рада и труда положимо венац. Марко Тишма, ученик 11/ц разреда прочитао нам је предиван текст о животу мисионара Ђирила и Методија и о њиховом раду. Венац су поставили Павле Мацановић, из 11/б и Јована Бандулаја,

из 11/ц разреда. Затим нам је професор Борислав Рус испричао још пар занимљивости о двојци солунске браће. Поред спомен-парка налазила се мала мађарска богомоља са паганским елементима. Унутар ње је било направљено дрво на чијем стаблу су били мађарски свеци, а на гранама и лишћу су била исписана имена старих мађарских насеља. Врх дрвета је излазио кроз кров и на њему су се налазили сунце и месец, а изнад њих крст. Иза те

пре лепе грађевине, осмишљене од стране чувеног архитекте Имреа Маковца, налазило се археолошко налазиште. То су биле рушевине византијског храма где су се одржавале прве литургије, и по коме је Залавар првобитно добио име.

Завршили смо обилазак Залавара и запутили се ка граду Кестхељу. На путу до тог градића, у коме се налази дворца Ђерђа Фештетича, чули смо многе културолошке занимљивости о Балатону и његовој околини од професора Борислава Руса.

Стigli смо испред велелепне тврђаве, дворца Ђерђа Фештетича, где нас је професор Борислав Рус упутио у његову историју и културолошки значај. Касније смо, ми ђаци, добили сат времена да истражимо градић и овај предиван замак. Након тих сат времена окупили смо се испред дворца, да га погледамо последњи пут пре одласка. Незадуго потом запутили смо се у Тихањ.

По доласку у Тихањ пошли смо ка предивном храму са два торња. Дошли смо до бенедиктинског манастира, и сазнали да се у њему чува осни-

вачки лист Тихањске опатије у којем се налази први сачувани запис на мађарском језику. После обилазка манастира отишли смо да ручамо и још мало да се прошетамо по Тихању. Неки су ручак засладили сладоледом од лаванде, други су уживали у погледу на величанствени, небо-плави Балатон, и сви смо уживали у дивним мирисима поља лаванди.

Било је време за полазак. Окупили смо се и кренули пут повратка у нашу лепу Будимпешту. Био је то један забаван, али и исцрпљујући дан, зато су многи заспали на путу назад. По доласку у Пешту разменили смо утиске о овом изванредном дану, знања која смо стекли и научили, а такође и лепе успомене које ћемо носити са собом. Ово је једна од најбољих награда које смо могли да освојимо икада.

Ову незаборавну екскурзију организовала је и новчано обезбедила Српска самоуправа у Зуглоу на челу са председником Ксенијом Сушић Марков и СС у Будимпешти на челу са Бориславом Русом.

Ања Танасковић, 11/ц

КОНКУРС

(Поптпун текст објаве конкурса са Упутством и формуларом за пријаву може се наћи на сајтовима Самоуправе Срба у Мађарској www.szerb.hu и Српског института www.srpскиinstitut.hu)

Самоуправа Срба у Мађарској
у сарадњи са **Српским институтом**
расписује

НАГРАДНИ КОНКУРС

за сакупљање српске језичке,
завичајноисторијске
и етнолошке грађе у Мађарској за 2024. годину

Конкурсати се може радовима у којима се доноси, представља и обрађује сакупљена грађа из неке од следећих тематских области:

- стари и савремени локални српски географски, топографски називи (називи улица, тргова, делова насеља, делова атара насеља, називи путева, географских формација у околини насеља, салаша, околних насеља итд.) у једном насељу у Мађарској где су некада живели Срби или где и сада живе Срби,
- стара и савремена презимена српских породица у једном насељу у Мађарској,
- стари и савремени породични и лични надимци српских породица и њихових чланова у једном насељу у Мађарској,
- традиционална и савремена имена од миља Срба у једном насељу у Мађарској
- стари и савремени локализми у говору Срба у једном насељу у Мађарској (Под локализмом овде подразумевамо речи, изразе, граматичке облике, узречице који се сматрају различитим од стандарда и/или специфичним, карактеристичним за дато насеље или групу насеља),
- фотодокументовање непокретног српског материјалног наслеђа и српских јавних натписа у једном насељу у Мађарској,
- деталан оригиналан опис неког локалног српског народног обичаја у прошлости или данас,
- записани текст локалне српске песме, приче, приповетке, анегдоте, умотворине,
- аудио и/или нотни запис локалне српске мелодије (песме или игре)

и) опис и документација неке народне рукотворине (дела и комплетне ношње, употребног предмета, намештаја итд.),
ј) опис и документовање неке традиционалне српске сеоске куће, помоћне економске зграде или комплекса.

Писмени конкурсни радови треба да се поднесу на папиру и дигитално (на адресу info@srpskiinstitut.hu) поштом, на адресу: Самоуправа Срба у Мађарској (Szerb Országos Önkormányzat), 1055 Budapest, Falk Miksa u. 3.) На коверту обавезно написати: „конкурс у области истраживања“. Фотографски радови треба да се поднесу у облику фотографија на папиру димензија најмање: 9×13 cm и дигитално на адекватном носачу, дигиталног обима најмање 1 Mb. Аудио-снимци се исто подносе у дигиталној форми.

Рок за подношење конкурса је 15. новембар 2024. године до 24.00 часа. (До овог рока треба да се конкурсна документација стави на пошту.)

Конкурси са непотпуном документацијом или нешифровани конкурси, односно конкурси поднети после назначеног рока се не разматрају и не вреднују. Шифроване конкурсне радове ће вредновати трочлана стручна комисија формирана од стране Српског института, састављена од етнолога и лингвиста. У зависности од броја и квалитета пристиглих радова доделиће се прве, друге и треће награде, као и похвале уз одговарајуће новчане награде. Одлуку о наградама доноси Одбор за културу Самоуправе Срба у Мађарској на основу предлога стручне комисије која је вредновала радове.

Информације у вези са конкурсом се могу добити од:

- Викторије Ковач, конкурсног референта (понедељак-четвртак 9.00-15.00 часова, петак 9.00-12.00) на тел. 1/331-5345, kovacs.viktoria.ssm@gmail.com
- Андреје Певец, сараднице Института +361-782-1639, andreja.pevec@srpskiinstitut.hu или на адресу Српског института: info@srpskiinstitut.hu

ХРАМ СВЕТОГ ВЕЛИКОМУЧЕНИКА ГЕОРГИЈА
У БУДИМПЕШТИ

РАСПОРЕД БОГОСЛУЖЕЊА ЗА ЈУН 2024

15. 06. субота – Вечерње	18 часова
16. 06. недеља – Света Литургија	10 часова
22. 06. субота – Задушнице	
Света Литургија	10 часова
22. 06. субота – Вечерње	18 часова
23. 06. недеља – Силазак Светог Духа на апостоле – Духови – Тројице	
Света Литургија	10 часова
24. 06. Духовски понедељак – Света Литургија	10 часова
24. 06. понедељак – Вечерње	18 часова
25. 06. Духовски уторак – Света Литургија	10 часова
27. 06. четвртак – Вечерње	18 часова
28. 06. петак – Свети Кнез Лазар и Свети мученици српски – Видовдан	
Света Литургија	10 часова
29. 06. субота – Вечерње	18 часова
30. 06. недеља – Света Литургија	10 часова

Јушрење се служи свакој дана у 8:00 часова

BALKAN PARTY Budapest

28. jun, petak

PLAVI ORKESTAR

Dürer Kert

(1117 Budapest, Üböl utca 1)
Отваранје врата 21h

00h Yu party - DJ Mačić

Early bird: 15 000 Ft
Karte u pretprodaji 20 000 Ft

Karte:

Budimpešta +36 30 080 5430,
Segedin +36 30 515 5453
Pečuj +36 20 401 6350

КОЛОДРОМ

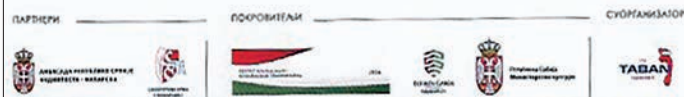
Концерт Националног ансамбла КОЛО
и КУД-а ТАБАН, поводом 30-ог јубилеја

наступају

Ансамбл Вујичић

вокални солиста Бранка Башић

16. 06 2024. (недеља) 18:00 | Позориште ВИГ

СРПСКЕ
НАРОДНЕ НОВИНЕ

СЕРБСКЕ

НАРОДНЕ НОВИНЕ.

www.snnovine.com

СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ – Лист Срба у Мађарској ♦ Издавач: Српски медијски центар (ДОО-Кфт) ♦ За издавача: Радојка Филаговић ♦ Финансијер: Кабинет мађарског премијера (Miniszterelnökség) и Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. ♦ Фотодокументација: Иван Јакшић ♦ Седиште редакције: Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Поштанска адреса: Szerb Országos Önkormányzat, Szerb Hetilap, Falk Miksa u. 3, 1055 Budapest ♦ Контакт: srpskenedeljenovine@gmail.com Web: www.snnovine.com ♦ Графички њеплом листа: Тибор Фуксел ♦ За штампању Szedéstiükör Vt.: Ференц Ибош ♦ Текстуралне прилоге и фотографије примамо искључиво у електронској форми. Уредништво задржава право лекторске обраде и скраћивања текстова у складу са расположивим новинским простором. ♦ СРПСКЕ НЕДЕЉНЕ НОВИНЕ су 2013. године награђене угледним друштвеним признањем – ВЕЛИКОМ ПЛАКЕТОМ УДРУЖЕЊА КЊИЖЕВНИКА СРБИЈЕ, за објективно и правовремено информисање, неговање српског језика и ћирилице и јачање веза српске заједнице у Мађарској са матичном државом Србијом и Удружењем књижевника Србије. ♦ HU ISSN 2061-0238

ПРАВОСЛАВЉЕ

Прослава храмовне славе у Печују

Српски и остали православни верници, који редовно походе српском православном храму у Печују, посвећеном Св. Андронику и Јунији, 2. јуна свечано су обележили празник заштитника светиње у престоници Жупаније Барање.

У српском православном храму, посвећеном сродницима апостола Павла, на самом почетку празничног славског богослужења окупио се мањи број православних верника и иноверних, но, како је време одмицало, тако су постепено пристизали парохијани и парохијанке из Печуја и околине, па и шире, односно, гости, међу којима су били и Зоран Баћановић, начелник општине Борово из Хрватске, Љубомир Алексов, заступник српске заједнице у Мађарском парламенту, Милан Ђурић потпредседник ССМ и други. Сви они молитвено су се прикључили светој архијерејској литургији коју је уз саслужење свештенства служио Његово Преосвештенство епископ будимски Господин Лукијан, а литургијском благољепију, евхаристијском слављу, нарочито је допринео трочлани састав појаца из Србије, предвођен Александром Божићем.

По благослову преосвећеног владике, свечану славску проповед одржао је протонамесник Јован Бибић, парох сантовачки који је изразио своје задовољство што је баш њему припала част да одржи беседу: „Припала ми је велика част да вам се баш ја обратим на дан када прослављамо храмовну славу у овом прелепом граду Печују и то великог панонског апостола Андроника, једног од седамдесеторице и његову ни мало мање важну сарадницу Св. Јунију. Обоје су проповедали Христову науку по целој Панонији и стоји записано да нису били везани за једно место. Цела Панонија била је њихова.“

Прота Бибић се у наставку своје беседе осврнуо и на „Недељу Самарјанке“, приче, коју је повезао са догађајем

Христовог васкрсења: „Ова жена је напором своје воље препознала да је Христос Спаситељ не само целокупног света, већ и њеног живота лично.“

Након беседника пароха сантовачког, реч је преузео домаћин јереј Милан Ерић, парох печујски, који је заблагодарио преосвештеном владци Лукијану на благослову и служењу архијерејске свечарске литургије да би се потом доделом „Захвалнице“ Печујске српске православне црквене општине захвалио свима који су помогли да свети храм буде украшен новим витражима: Максиму Молнар и његовој породици, Левенти Ронцику и његовој породици, Игору Русу и његовој супрузи Сањи, односно, потписнику овог извештаја и његовој породици.

Након што су уручене захвалнице приложницима, који су даривали витраже, те др Јанакију Хаџијеву и ђаконици Викторији Штријк, чији је рад такође признат, преосвештени владика је освештао нове витраже, а одмах затим, под сводовима светог храма, благословио је славске дарове: пререзао је славски колач и прелио кољиво.

Кумовао је аутор овог извештаја са својом породицом, а за следећу годину кумства се примио Игор Рус са својом супругом Сањом из Будимпеште.

На крају свете архијерејске литургије – којој је присуствовао и Габор Заг, заменик градоначелника Печуја – јереј Милан Ерић, парох печујски заблагодарио је Његовом Преосвештенству на благослову и посети којом је увеличао прославу храмовне славе, односно, појцима из Србије који су својим појањем улепшали празновање заштитника светог храма.

И преосвештени владика се у својој беседи захвалио свима, који помажу рад свог свештеника, уједно је наглашио потребу за међусобним прашта-

њем у духу хришћанских врлина, указао на важност међусобног уважавања и коректних односа, поверења, имајући у виду изборе у Мађарској, пре свега, мањинске, народносне.

Прослава патрона светиње је затим настављена послужењем у порти светог храма, а потом старањем јереја Милана Ерића, пароха печујског и агапеом за свештенство и сабрани верни народ у једном од угоститељских објеката у Печују.

Сјајну славску атмосферу, својим сјајним свирањем, подгрејао је и седмочлани тамбурашки састав РТВ Војводине, предвођен Бојаном Тренкићем, познатим популаризатором тамбурашке музике, старим пријатељем Печујаца: певало се, веселило, а у једном тенутку повело се и коло.

Све у свему, и ове године, празновање храмовне славе у Печују било је торжествено.

Додајмо и то да су овогодишњу прославу заштитника печујске светиње „Св. Андроника и Јуније“ суфинансирали Уред премијера и Фонд „Габор Бетлен“, односно, Самоуправа Срба у Печују и Печујско-барањско српско удружење.

Предраг Мандић

Празновање заштитника гробљанске капеле у Мохачу

На територији Епархије будимске само једна српска православна светиња је посвећена Светом цару Константину и царици Јелени – гробљанска капела у Мохачу.

Сваке године 3. јуна, на сам дан црквеног празника, овде се окупљају Срби из Мохача и околине како би одали почаст, пошту једном од највећих хришћанских светитеља, који је Миланским едиктом 313. дао хришћанима слободу вере и окончао њихов прогон. И његовој мајци, Светој Јелени, која је била велика хришћанка и добротворка. И не само то: пронашла је и Часни крст, сазидала цркву Васкресења на Голготи и многе друге цркве на Светој земљи.

И ове године скроман је био број верника који су се појавили на прослави заштитника светиње. У капели на мохачком српском православном гробљу свету литургију служио је протонамесник Јован Бибић, парох

сантовачки, администратор мохачке парохије.

Наравно, ни ово славско богослужење није протекло без резања славског колача и благосиљања кољива. Кумовали су присутни верници, а на крају свете литургије, кратку свечану славску беседу одржао је о. Јован Бибић, духовни пастир Мохачана.

Празновање патрона светиње приведено је крају пригодним послужењем у светињи где је Зорица Степанов, председница Српске читаонице у Мохачу, уједно, потпредседница месне српске самоуправе свима, који су присуствовали прослави заштитника гробљанске капеле, поделила колач и кољиво.

Мохачанима, иначе, овог месеца предстоји још једно празновање храмовне славе, на име, 23. јуна прославиће „Духове“, патрона своје цркве, саграђене 1752. године. Нема сумње да ће тада бити знатно више верника на свечаном обележавању празника

патрона светиње, на којем се обично окупљају Срби не само из града, него

и из мађарског, па чак и хрватског дела Барање.

П. М.

